WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 4 czerwca 2009 r.*

W sprawie C-285/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (Francja), postanowieniem z dnia 24 czerwca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 czerwca 2008 r., w postępowaniu

Moteurs Leroy Somer

przeciwko

Dalkia France,

Ace Europe,

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann (sprawozdawca), prezes izby, M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet i J.J. Kasel, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Moteurs Leroy Somer przez SCP F. Rocheteau oraz C. Uzan-Sarano, adwokata

— w imieniu Dalkia France oraz Ace Europe przez SCP Coutard — Mayer — Munier-Apaire, adwokata

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a oraz R. Loosli-Surrans, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez J. Lópeza-Medela Bascones'a, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Wilmsa oraz J.B. Laignelota, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 9 i 13 dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe (Dz.U. L 210, s. 29).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Moteurs Leroy Somer a spółkami Dalkia France oraz Ace Europe, dotyczącego odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną w wyniku przegrzania się wyprodukowanego przez Moteurs Leroy Somer alternatora i uszkodzenia zespołu prądotwórczego szpitala.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Motywy dziewiąty i osiemnasty dyrektywy 85/374 brzmią następująco:

„ochrona konsumenta wymaga zadośćuczynienia za śmierć i uszkodzenie ciała, jak również za szkody majątkowe; niemniej jednak to ostatnie powinno być ograniczone do towarów do użytku prywatnego lub konsumpcji […];

[…]

harmonizacja wynikająca z tego nie może być całkowita na obecnym etapie, ale otwiera drogę w kierunku większej harmonizacji; dlatego konieczne jest, aby Rada otrzymywała od Komisji w regularnych odstępach czasu sprawozdania na temat stosowania niniejszej dyrektywy, z dołączonymi w razie potrzeby właściwymi wnioskami".

4 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 85/374 „producent jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez wadę w jego produkcie".

5 Zgodnie z art. 4 dyrektywy „na osobie poszkodowanej spoczywa ciężar udowodnienia szkody, wady i związku przyczynowego między wadą a szkodą”.

6 Artykuł 9 dyrektywy stanowi:

„Do celów art. 1 »szkoda« oznacza:

a) szkodę spowodowaną przez śmierć lub przez uszkodzenia ciała;

b) uszkodzenie lub zniszczenie każdej rzeczy innej niż produkt wadliwy o wartości powyżej 500 EUR, pod warunkiem, że rzecz ta:

i) jest zwykle przeznaczona do prywatnego użytku lub konsumpcji;

i

ii) była używana przez osobę poszkodowaną głównie dla jej prywatnego użytku lub konsumpcji.

Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają przepisów prawa krajowego odnoszących się do szkody niematerialnej”.

7 Artykuł 13 dyrektywy brzmi następująco:

„Niniejsza dyrektywa nie narusza uprawnień przysługujących osobie poszkodowanej z tytułu odpowiedzialności umownej lub pozaumownej lub szczególnego systemu odpowiedzialności istniejącego w chwili ogłoszenia dyrektywy”.

Uregulowania krajowe

8 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, prawo francuskie i utrwalone orzecznictwo francuskie umożliwiają poszkodowanemu przez wadliwy produkt żądanie naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do profesjonalnego użytku i używanej zgodnie z przeznaczeniem, jeśli poszkodowany udowodni jedynie istnienie szkody, wady i związku przyczynowego między nimi.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

9 W następstwie przegrzania się alternatora wyprodukowanego przez Moteurs Leroy Somer i wprowadzonego przez tę spółkę do obrotu w 1994 r. doszło do pożaru zespołu prądotwórczego uruchomionego w 1995 r. przez spółkę Wartsila w szpitalu w Lyon.

10 Dalkia France, zajmująca się konserwacją tego zespołu i jej ubezpieczyciel Ace Europe naprawili szkody majątkowe, jakie poniósł szpital w wyniku tego wypadku, a następnie wstąpili w jego prawa i wytoczyli Moteurs Leroy Somer powództwo o zwrot zapłaconych kwot.

11 W wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r. sąd apelacyjny w Lyon stwierdził, że Moteurs Leroy Somer była zobowiązana do zapewnienia bezpieczeństwa i nakazał jej zapłatę kwoty 320 143,03 EUR na rzecz Dalkia France i kwoty 229 107 EUR na rzecz Ace Europe.

12 Spółka Moteurs Leroy Somer podnosi przed sądem krajowym w szczególności, że obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa, ciążący na wszystkich podmiotach zawodowo zajmujących się sprzedażą, nie obejmuje szkód na rzeczach przeznaczonych do użytku profesjonalnego i używanych przez poszkodowanego w celach profesjonalnych. Nakazując jej naprawienie czysto materialnych szkód zespołu prądotwórczego, zamówionego przez szpital dla potrzeb prowadzenia działalności profesjonalnej, sąd apelacyjny w Lyon naruszył postanowienia art. 1603 code civil (kodeksu cywilnego), w wykładni dokonywanej w świetle dyrektywy 85/374.

13 Cour de cassation uznał, że dla wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie wniesionej do niego skargi kasacyjnej niezbędne jest dokonanie wykładni dyrektywy 85/374, dlatego postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy art. 9 i 13 dyrektywy [85/374] stoją na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego lub utrwalonego orzecznictwa krajowego, która umożliwia poszkodowanemu żądanie naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie z przeznaczeniem, jeśli poszkodowany wykaże tylko wystąpienie szkody, wadę produktu oraz związek przyczynowy między wadą a szkodą?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

14 Poprzez przedłożone pytanie Cour de cassation zmierza zasadniczo do ustalenia, czy dyrektywa 85/374 stoi na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego lub stosowaniu utrwalonego orzecznictwa krajowego, zgodnie z którymi poszkodowany może żądać naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie z przeznaczeniem, w sytuacji gdy udowodni jedynie istnienie szkody, wady produktu oraz związku przyczynowego między nimi.

15 Artykuł 9 dyrektywy 85/374 zawiera definicję pojęcia „szkoda" dla potrzeb art. 1, zgodnie z którym „producent jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez wadę w jego produkcie".

16 Zgodnie z art. 9, pojęcie to obejmuje, oprócz szkody spowodowanej przez śmierć lub przez uszkodzenia ciała, uszkodzenie lub zniszczenie każdej rzeczy innej niż produkt wadliwy o wartości powyżej 500 EUR, pod warunkiem że rzecz ta jest zwykle przeznaczona do prywatnego użytku lub konsumpcji i była używana przez osobę poszkodowaną głównie dla jej prywatnego użytku lub konsumpcji.

17 Należy zatem stwierdzić, że szkoda o takim charakterze jak ta, której dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie z przeznaczeniem nie jest objęta zakresem pojęcia „szkody" w rozumieniu dyrektywy 85/374, a co za tym idzie, nie może doprowadzić do powstania odpowiedzialności producenta na podstawie art. 1 tej dyrektywy.

18 Tymczasem w uwagach przedstawionych Trybunałowi Moteurs Leroy Somer twierdzi, że skoro dyrektywa 85/374 nie obejmuje ustanowionym przez nią systemem odpowiedzialności szkód na rzeczach przeznaczonych do użytku profesjonalnego i używanych zgodnie z przeznaczeniem, to tym samym stoi na przeszkodzie ustanowieniu przez państwa członkowskie, w odniesieniu do takich szkód, systemu odpowiedzialności, który opierałby się na takich samych podstawach co system

wprowadzony przez dyrektywę, czyli wykazaniu jedynie istnienia szkody, wady produktu oraz związku przyczynowego między nimi.

19 W tym względzie należy stwierdzić, że w ramach systemu rozpatrywanego w postępowaniu przed sądem krajowym, prawo poszkodowanego do żądania naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie z przeznaczeniem poddane jest wymogom dowodowym, które odpowiadają wymogom przewidzianym w art. 4 dyrektywy 85/374, czyli wykazaniem przez poszkodowanego jedynie istnienia szkody, wady produktu oraz związku przyczynowego między nimi.

20 Ponadto prawdą jest, że Trybunał orzekł, iż zakres swobody oceny, jakim dysponują państwa członkowskie w zakresie regulacji odpowiedzialności za produkt wadliwy jest w całości zdeterminowany dyrektywą 85/374 i należy go określić na podstawie jej treści, celu i systematyki (wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r. W sprawie C-402/03 Skov i Bilka, Zb.Orz. s. I-199, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

21 W tym względzie, Trybunał wyjaśnił, że dyrektywa 85/374 przeprowadza, w dziedzinach, które reguluje, całkowitą harmonizację przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich (ww. wyrok w sprawie Bilka i Skov, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).

22 Prawdą jest także, iż Trybunał orzekł, że art. 13 dyrektywy 85/374, zgodnie z którym nie narusza ona uprawnień przysługujących osobie poszkodowanej z tytułu odpowiedzialności umownej lub pozaumownej lub szczególnego systemu odpowiedzialności istniejącego w chwili ogłoszenia dyrektywy, nie można interpretować w taki sposób, by pozostawiał on państwom członkowskim możliwość utrzymania innego niż przewidziany dyrektywą, ogólnego systemu odpowiedzialności za produkt wadliwy (ww. wyrok w sprawie Skov i Bilka, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).

23 Ponadto Trybunał orzekł, że art. 13 dyrektywy 85/374 należy interpretować w taki sposób, że system ustanowiony na mocy dyrektywy nie wyłącza stosowania innych systemów odpowiedzialności umownej i pozaumownej, o ile opierają się one na innych podstawach, takich jak rękojmia za wady ukryte lub wina (ww. wyrok w sprawie Skov i Bilka, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

24 Jednakże nie zmienia to faktu, że dyrektywa 85/374 może stać na przeszkodzie wprowadzeniu takiego systemu odpowiedzialności jak rozpatrywany w postępowaniu przed sądem krajowym, jedynie wtedy gdy system ten jest objęty zakresem stosowania dyrektywy.

25 O ile bowiem dyrektywa 85/374 przeprowadza, jak zauważono w pkt 21 niniejszego wyroku, w dziedzinach, które reguluje, całkowitą harmonizację przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, to z jej motywu osiemnastego wynika, że nie ma ona natomiast na celu przeprowadzenia w sposób wyczerpujący harmonizacji tych aspektów odpowiedzialności za produkty wadliwe, które wykraczają poza ten zakres.

26 Jak utrzymują Dalkia France, Ace Europe, rządy francuski i austriacki, a także Komisja w uwagach przedstawionych Trybunałowi, taki system odpowiedzialności jak rozpatrywany w postępowaniu przed sądem krajowym nie jest objęty zakresem stosowania dyrektywy 85/374.

27 Zarówno bowiem z treści jak i z systematyki dyrektywy 85/374, a w szczególności z art. 1 i 9 oraz motywu dziewiątego wynika, że naprawienie szkody na rzeczy przeznaczonej do profesjonalnego użytku i używanej zgodnie z tym przeznaczeniem nie wchodzi w zakres problematyki objętej regulacją dyrektywy, gdyż szkoda ta — jak stwierdzono w pkt 17 niniejszego wyroku — nie jest objęta zakresem pojęcia „szkoda" dla potrzeb art. 1 dyrektywy 85/374 w rozumieniu nadanym mu przez art. 9.

28 Należy zatem stwierdzić, że naprawienie szkody na rzeczach przeznaczonych do użytku profesjonalnego i używanych zgodnie z przeznaczeniem nie jest objęte zakresem stosowania dyrektywy 85/374.

29 Wykładni tej nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że, jak wynika z motywu pierwszego dyrektywy 85/374 i orzecznictwa Trybunału (wyroki: z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie C-52/00 Komisja przeciwko Francji, Rec. s. I-3827, pkt 17; w sprawie C-154/00 Komisja przeciwko Grecji, Rec. s. I-3879, pkt 13 i w sprawie C-183/00 González Sánchez, Rec. s. I-3901, pkt 26), dyrektywa ta zmierza nie tylko do zapobieżenia istnieniu różnic w poziomach ochrony konsumentów, ale także do zagwarantowania niezakłóconej konkurencji między podmiotami gospodarczymi i wprowadzenia ułatwień w swobodnym przepływie towarów.

30 W tekście dyrektywy 85/374 brak jest bowiem wskazówek pozwalających na stwierdzenie, że poprzez ograniczenie w dyrektywie naprawienia szkód majątkowych do szkód na rzeczach przeznaczonych do prywatnego użytku i konsumpcji prawodawca wspólnotowy, zmierzając do zagwarantowania niezakłóconej konkurencji i wprowadzenia ułatwień w swobodnym przepływie towarów, miał na celu pozbawienie państw członkowskich możliwości ustanowienia, w odniesieniu do naprawienia szkody na rzeczach przeznaczonych do użytku profesjonalnego i używanych zgodnie z przeznaczeniem, takiego systemu, który odpowiada systemowi wprowadzonemu przez dyrektywę.

31 Tym samym skoro harmonizacja przeprowadzona w drodze dyrektywy 85/374 nie obejmuje naprawienia szkody na rzeczach przeznaczonych do użytku profesjonalnego i używanych zgodnie z przeznaczeniem, dyrektywa ta nie stoi na przeszkodzie ustanowieniu w tym względzie przez państwo członkowskie takiego systemu odpowiedzialności, który odpowiada systemowi wprowadzonemu przez dyrektywę.

32 Biorąc pod uwagę ogół powyższych rozważań, na przedłożone pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni dyrektywy 85/374 należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego lub stosowaniu utrwalonego orzecznictwa krajowego, które umożliwiają poszkodowanemu żądanie naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie

z przeznaczeniem, jeśli wykaże on jedynie istnienie szkody, wady produktu oraz związku przyczynowego między nimi.

W przedmiocie kosztów

33 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Wykładni dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe należy dokonywać w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie takiej wykładni prawa krajowego lub stosowaniu utrwalonego orzecznictwa krajowego, które umożliwiają poszkodowanemu żądanie naprawienia szkody na rzeczy przeznaczonej do użytku profesjonalnego i używanej zgodnie z przeznaczeniem, jeśli wykaże on jedynie istnienie szkody, wady produktu oraz związku przyczynowego między nimi.

Podpisy